

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Hotărârea a fost tradusă și redactată de Direcția Agent Guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA VALENTIN BAȘTOVOI v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 40614/14)

HOTĂRÎRE

STRASBURG

28 noiembrie 2017

Definitivă la 28 februarie 2018

*Această hotărâre a devenit definitivă în temeiul Articolului 44 § 2 din Convenție.
Ea poate suferi modificări de formă.*

În cauza Valentin Baștovoï v. Republica Moldova,

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului ("Curtea"), statuând într-o Cameră compusă din:

Robert Spano, *președinte*,

Julia Laffranque,

Ledi Bianku,

Işil Karakaş,

Valeriu Grițco,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström, *judecători*,

și Hasan Bakırcı, *grefier adjunct al secției*,

După ce au deliberat în secret la 7 noiembrie 2017,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea nr. 40614/14 potrivit Articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale ("Convenția") de către un cetățean moldovean, dl Valentin Baștovoï.

2. Reclamantul, a fost reprezentat de dl R. Zadoinov, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova ("Guvernul") a fost reprezentat de agenții săi, consecutiv de către dl L. Apostol și dl M. Gurin.

3. Reclamantul s-a plâns de încălcarea Articolului 3 din Convenție, coroborat cu Articolul 13 din Convenție, din cauza condițiilor de detenție.

4. La 17 iunie 2015 cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1987 și este deținut la Chișinău.

6. La 23 decembrie 2013, după ce a fost condamnat la opt ani de închisoare pentru escrocherie în proporții mari, fiind deținut în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău.

7. Potrivit reclamantului, el a fost deținut într-o celulă supraaglomerată. Potrivit lui, aceasta măsura 6 metri patrați și ar fi fost ocupată, la acel moment, de șase deținuți. Din cauza insuficienței paturilor în celulă, deținuții erau privați de somn. Aceștia nu erau asigurați cu lenjerie de pat și perne. În celulă

ar fi fost frig, lipsind chiuveta și apa curgătoare. Mâncarea servită era de calitate foarte rea, insuficientă și nepotrivită pentru consum. Toaleta era un veceu fără scaun, nu ar fi fost separată de restul celulei, generând un miros neplăcut. Celula nu avea acces la lumină naturală și ventilare eficientă. Reclamantul avea dreptul la un duș pe săptămână și la o singură oră de plimbare pe zi.

8. Din cauza condițiilor inumane și degradante ale detenției sale, reclamantul ar fi contractat micoze, gastrite și infecții respiratorii. Acesta nu ar fi primit niciun tratament medical pentru vindecarea maladiilor sale.

9. Potrivit Guvernului, în timpul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, reclamantul avea, în funcție de celulele pe care le-ar fi ocupat, un spațiu personal de la 2,5 la 3,5 metri pătrați. De asemenea, Guvernul susține că reclamantul a beneficiat în detenție de tratament medical corespunzător, în special pentru tratamentul dermatitei seboreice și micozei picioarelor.

II. TEXTE RELEVANTE ȘI LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

10. Curtea se referă la textele relevante din această cauză, rezumate în cauza *Shishanov v. Republica Moldova* (nr. 11353/06, §§ 50-61, 15 septembrie 2015).

11. În raportul privind vizita sa la 22 decembrie 2014 la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, acționând în numele Ombudsmanului Republicii Moldova, a raportat numeroase probleme, inclusiv supraaglomerarea și insalubritatea generală a celulelor, existența toaletelor parțial separate de restul spațiului de detenție în cele mai multe celule, precum și ventilația slabă și accesul limitat la lumina zilei. La 3 decembrie 2015, reprezentanții Oficiului Ombudsmanului au efectuat o altă vizită în penitenciarul respectiv și au reiterat aceleași observații. În urma acestei ultime vizite, Ombudsmanul a recomandat autorităților competente să închidă instituția penitenciară nr. 13 din Chișinău sau să îmbunătățească condițiile în acest penitenciar.

12. Pasajele relevante pentru cauza de față din raportul privind vizita în Republica Moldova de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 14 până pe 25 septembrie 2015 prevăd următoarele:

« 45. La momentul vizitei din 2015, în penitenciarele din Moldova se aflau aproximativ 7770 de deținuți (aproximativ 20% inculpați), cu aproximativ 1 300 mai mult decât în timpul vizitei precedente CPT în 2011. Aceasta reprezintă o rată de încarcerare de aproximativ 220 de persoane la 100.000 de locuitori, una dintre cele mai înalte în rândul statelor membre ale Consiliului Europei. Autoritățile moldovenești au recunoscut că numărul crescut al populației în penitenciare, care a dus la supraaglomerarea închisorii, a fost o provocare majoră. Delegația a putut să se asigure că standardul național de cel puțin 4 m² de spațiu locuibil per deținut a fost departe de a fi respectat în majoritatea penitenciarelor vizitate; în special în cele din Chișinău și Soroca, supraaglomerarea a fost uluitoare (a se vedea paragrafele 58 și 63). În acest context, autoritățile au explicat delegației că sporirea numărului deținuților a fost atribuită creșterii ratei de recidivă și aplicării excesive a arestului, precum și reticentei judecătorilor de a aplica măsurile de liberare condiționată înainte de termen.

58. De-a lungul anilor, unele îmbunătățiri ale condițiilor materiale de detenție, într-adevăr, au fost realizate în penitenciarul din Chișinău (de exemplu, toaletele au fost compartimentate în marea majoritate a celulelor și camerele de vizită au fost renovate), dar, în general, condițiile de detenție erau încă departe de a fi

satisfăcătoare. Multe celule erau în stare proastă și erau slab ventilate și aveau acces limitat la lumina zilei (din cauza dimensiunilor mici ale ferestrelor). În plus, starea de igienă a celulelor lăsa de dorit și multe dintre ele erau infestate cu gândaci. În plus, deținuții adesea erau nevoiți să doarmă pe saltele murdare, uneori nici măcar acoperite cu o cuvertură. Mulți deținuți s-au plâns delegației că în timpul iernii în celule ar fi fost foarte frig. În plus, în câteva celule colective, delegația a notat că toaletele au fost doar parțial compartimentate (ascunse de o perdea).

Situația a fost agravată și de faptul că majoritatea preveniților din penitenciarul din Chișinău erau foarte numeroși în celule. Nivelul de supraaglomerare observat de delegație în mai multe celule a fost pur și simplu inacceptabil. De exemplu, o celulă de 8,2 m² (inclusiv toaleta cu o suprafață de 1,5 m²) a fost ocupată de șase deținuți. O altă celulă cu 14 deținuți avea o suprafață de doar 23 m².

59. La finalul vizitei, delegația a explicat autorităților moldovenești că, având în vedere perioadele adesea lungi petrecute în detenție și regimul foarte limitat de activitate aplicat acestora (a se vedea punctul 61), aceste condiții de detenție ar putea constitui un tratament inuman și degradant. Delegația a cerut autorităților să ia măsuri urgente pentru reducerea ratelor de ocupare în închisoarea din Chișinău.

(...)

61. Ca și în trecut, aproape toți deținuții din penitenciarul din Chișinău au avut un program foarte limitat de activități, care se limita la una sau două ore de exerciții pe zi, în curți mici (dintre care unele au fost dotate cu facilități de bază, cum ar fi haltere sau saci de box). Deținuții petreceau restul zilei închiși în celulele lor, de multe ori luni sau ani, într-o stare de inactivitate impusă. Acest lucru este total inacceptabil. »

13. În cadrul reuniunii din 20 și 21 septembrie 2016, Comitetul de Miniștri a adoptat o hotărâre privind executarea hotărârilor Curții cu privire la condițiile de detenție în Republica Moldova, care, în părțile sale relevante pentru cauza dată, prevede după cum urmează:

« Delegații :

(...)

În ceea ce privește măsurile generale

5. au luat act despre măsurile întreprinse de autorități pentru îmbunătățirea condițiilor materiale în instituțiile penitenciare și le invită să-și intensifice eforturile în acest domeniu;

6. au luat act despre creșterea supraaglomerării în penitenciare în ultimii ani și îndeamnă autoritățile să adopte, în mod prioritar, o strategie cuprinzătoare, inspirată pe deplin de recomandările relevante ale Comitetului de Miniștri și ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și a tratamentul sau a pedepselor inumane sau degradante (CPT), precum și de avizul experților în cadrul proiectului Fondului fiduciar pentru drepturile omului (HRTF);

7. iau act de informațiile furnizate cu privire la stabilirea remediilor judiciare, preventive și compensatorii, în conformitate cu cerințele hotărârii din cauza Shishanov; (...);

8. invită autoritățile să furnizeze toate informațiile cu privire la problemele rămase nesoluționate, inclusiv alte îmbunătățiri ale condițiilor materiale de detenție, construirea unei noi închisori în Chișinău, furnizarea de hrană pentru deținuți, condiții sanitare, activități în afara celulei (...)

14. La 20 octombrie 2017, Legea nr. 163 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Aceasta prevede, printre altele, o combinație de remedii preventive și compensatorii indicate de Curte în cauza *Shishanov* (citată mai sus, §§ 130-139). Dispozițiile prezentei legi privind noile remedii vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2019.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

15. Reclamantul s-a plâns de condițiile de detenție pe care le consideră contrare Articolului 3 din Convenție, precum și de lipsa asistenței medicale în timpul detenției sale. Articolul 3 din Convenție prevede următoarele:

« Nimeni nu poate fi supus torturii sau unor tratamente sau pedepse inumane sau degradante.»

A. Admisibilitate

16. Guvernul susține că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne.

Guvernul pledează că reclamantul nu a depus o acțiune civilă împotriva statului pentru a beneficia de despăgubiri pentru condițiile precare de detenție și lipsa asistenței medicale în timpul detenției. Guvernul citează jurisprudența Curții Supreme de Justiție privind remediul compensatoriu accesibil deținuților care se consideră victime ale încălcării Articolelor 3, 5 și 8 din Convenție.

17. Reclamantul a contestat această teză.

18. Curtea reamintește că ea a examinat în repetate rânduri dacă în Republica Moldova există remedii efective pentru condițiile de detenție necorespunzătoare și că, în fiecare caz, remediile invocate de către Guvern au fost ineficiente în ceea ce privește persoanele care au continuat să fie deținute în circumstanțe incompatibile cu Articolul 3 din Convenție (a se vedea, printre altele, *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, §§ 57-62, 4 octombrie 2005, *Modarca v. Moldova*, nr. 14437/05, § 47, 10 mai 2007 și *Shishanov*, citată mai sus, §§ 75-79). Curtea reamintește că a constatat deja o încălcare a Articolului 13 din Convenție din cauza lipsei unui remediu efectiv în dreptul moldovenesc capabil să remedieze detenția în condiții inumane și degradante (a se vedea, de exemplu, *Malai v. Moldova*, nr. 7101/06, §§ 42-46, 13 noiembrie 2008, *Mitrofan v. Moldova*, nr. 50054/07, § 61, 15 ianuarie 2013, și *Segheti v. Moldova*, nr. 39584 / 07, § 38, 15 octombrie 2013). În acest caz, Curtea nu vede nici un motiv să constate diferit. De asemenea, Curtea statuează că remediul propus de Guvern, și anume o acțiune civilă de despăgubire împotriva statului, este un remediu pur compensatoriu care nu ar fi permis reclamantului să îi fie îmbunătățite condițiile de detenție. În plus, Curtea reamintește că, în conformitate cu Articolul 46 din Convenție, ea a indicat statului pârât să stabilească remedii cu efecte preventive și compensatorii și de fapt, care să garanteze o remediere eficientă a încălcărilor Convenției care rezultă din condiții de detenție necorespunzătoare (*Shishanov*, citată mai sus, § 139). Curtea notează cu satisfacție că statul pârât a adoptat recent Legea nr. 163, publicată la 20 octombrie 2017, care prevede

introducerea în dreptul intern a remediilor preventive și compensatorii în ceea ce privește condițiile de detenție (a se vedea punctul 14 de mai sus). Cu toate acestea, Curtea observă că dispozițiile prezentei legi privind noile remedii vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2019 și, prin urmare, nu pot fi aplicate în cazul de față. Prin urmare, Curtea respinge obiecția Guvernului.

19. Constatând că plângerea reclamantului nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție și nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive, Curtea o declară admisibilă.

20. În ceea ce privește pretinsa lipsă de îngrijire medicală în detenție, Curtea consideră că reclamantul nu a justificat această afirmație. În plus, Curtea observă că reclamantul nu a contestat afirmația guvernului potrivit căreia a primit tratament pentru dermatita și micoza de care suferea. De asemenea, Curtea observă că reclamantul nu a furnizat nicio dovadă că starea sa ar fi necesitat alte îngrijiri medicale specifice și că nu ar fi primit astfel de îngrijiri. Prin urmare, Curtea consideră că această parte a plângerii în temeiul Articolului 3 din Convenție este vădit nefondată și trebuie respinsă ca inadmisibilă, în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

B. Fond

21. Reclamantul susține că condițiile detenției sale în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău constituie un tratament inuman și degradant.

22. Guvernul, a recunoscut condițiile de detenție în penitenciarul menționat mai sus, susținând că acestea s-au îmbunătățit considerabil începând cu anul 2011. Guvernul susține, de asemenea, că reclamantul a fost deținut în condiții compatibile cu cerințele Convenției.

23. Curtea face trimitere la principiile relevante privind condițiile de detenție, astfel cum sunt enunțate în cauza *Muršić v. Croația* ([MC], nr. 7334/13, §§ 96-101 și 136-141, CEDO 2016).

24. Curtea reamintește că a remarcat deja caracterul recurent al problemelor legate de condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 13 din Chișinău și a indicat autorităților de stat să adopte măsuri adecvate pentru a pune capăt unei probleme sistemice (*Cristioglo v. Republica Moldova*, nr. 24163/11, § 24, 26 aprilie 2016).

24. În această cauză, se observă că, în timpul vizitelor la acest penitenciar în perioada în care reclamantul a fost deținut acolo, Ombudsmanul Republicii Moldova și CPT au constatat că problema condițiilor precare de detenție persistă (paragrafele 11-12 *supra*). De asemenea, Curtea observă că Guvernul nu a furnizat nici o dovadă care să susțină afirmația că în ultimii ani au fost făcute îmbunătățiri considerabile în Penitenciarul nr. 13. În aceste condiții, Curtea nu vede nici un motiv să se îndepărteze de la constatările sale redată în hotărârile anterioare cu privire la acest penitenciar (a se vedea, printre altele, *Hadji v. Moldova*, 32844/07 și 41378/07, § 20, 14 februarie 2012, *Silvestru v. Republica Moldova*, nr. 28173/10, § 21, 13 ianuarie 2015, și

Pisaroglu v. Republica Moldova, nr. 21061/11, § 18, 03 martie 2015). Prin urmare, Curtea consideră că, în perioada în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, reclamantul a fost deținut în condiții care i-au provocat suferințe de o intensitate ce depășise nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

În consecință, a avut loc o violare a Articolului 3 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA VIOLAREA ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ARTICOLUL 3 DIN CONVENȚIE

25. De asemenea, reclamantul s-a plâns în temeiul Articolului 13 din Convenție de lipsa unui remediu național efectiv pentru a-și exercita drepturile în baza Articolului 3 din Convenție.

26. Guvernul a respins această teză.

27. Curtea notează că această plângere este legată de cea care a fost examinată mai sus cu privire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 din Chișinău și că, prin urmare, ea trebuie la fel declarată admisibilă.

28. Din aceleași motive care au determinat-o să respingă obiecția Guvernului că remediile interne nu fuseseră epuizate (a se vedea paragraful 18 de mai sus), Curtea consideră că reclamantul nu a dispus de un remediu național eficient pentru a contesta condițiile de detenție. Prin urmare, în cauza dată, există și o încălcare a Articolului 13 coroborat cu Articolul 3 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

29. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu moral

30. Reclamantul a solicitat suma de 15 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral.

31. Guvernul a notat că suma solicitată este excesivă.

32. Curtea consideră că reclamantul a suferit un anumit prejudiciu moral din cauza încălcării drepturilor sale garantate de Articolele 3 și 13 din Convenție. Pronunțându-se în echitate, Curtea îi acordă reclamantului suma de 8 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

33. Reclamantul a solicitat, de asemenea, 3 500 EUR pentru costurile și cheltuielile efectuate în fața Curții. Acesta a furnizat o copie a contractului încheiat cu reprezentantul său, precum și o declarație detaliată a orelor lucrate de către acesta în cauza dată.

34. Guvernul consideră că această cauză este foarte simplă în ceea ce privește faptele și problemele legale invocate. Prin urmare, Guvernul consideră că suma solicitată este nejustificată și excesivă.

35. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și a cheltuielilor sale decât în măsura în care se stabilește veridicitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al cuantumului acestora.

36. În cauza dată, având în vedere documentele pe care le deține și jurisprudența sa, Curtea consideră că suma de 1500 EUR pentru procedura în fața Curții este rezonabilă, minus suma de 850 EUR plătită deja de Consiliul Europei reclamantului cu titlu de asistență juridică. Prin urmare, Curtea îi acordă 650 EUR.

C. Penalități

37. Curtea consideră rezonabil că dobânda de întârziere urmează să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește plângerile formulate în temeiul Articolelor 3 și 13 din Convenție privind condițiile de detenție a reclamantului în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău și inadmisibilă pentru restul plângerilor;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a Articolului 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a Articolului 13 coroborat cu Articolul 3 din Convenție;
4. *Hotărăște*
  - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume care urmează să fie convertite în moneda statului pârât la rata aplicabilă la data transferului:

- i) 8000 EUR (opt mii de euro), plus orice taxă care poate fi plătită cu titlu de prejudiciul moral;
  - ii) 650 EUR (șase sute cincizeci de euro), plus orice taxă care poate fi plătită reclamantului cu titlu de costuri și cheltuieli;
- b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la data plății, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în franceză și notificată în scris la 28 noiembrie 2017, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Robert Spano
Președinte